

Univerzita Mateja Bela v Banskej Bystrici
Ekonomická fakulta

POSUDOK OPONENTA HABILITAČNEJ PRÁCE

Téma: Využitie nástrojov verejnej politiky v lokálnom rozvoji

Typ záverečnej práce: Habilitačná práca

Študijný odbor: Verejná ekonomika a služby

Autor: Ing. Katarína Vitálišová, PhD.

Oponent: prof. Ing. Mária Uramová, PhD.

1. Aktuálnosť zvolenej témy:	Konkrétna verejná politika a otvorené vládnutie je predpokladom a zároveň i výsledkom dobre spravovanej demokratickej spoločnosti. Poznatky a skúsenosti z otvoreného vládnutia v SR, ktoré majú prirodzene svoje špecifiká na lokálnej úrovni zatiaľ absentujú. Táto absencia spolu s nezaujmom mnohých jednotlivcov (občanov) o veci verejné má mnohé nežiadúce ekonomické aj mimoekonomické prejavy (napríklad morálny hazard a ďalšie). Problematika, ktorá je rozpracovaná v habilitačnej práci je aktuálna a má potenciál prispieť k riešeniu mnohých teoretických i praktických problémov súvisiacich s úspešnou implementáciou nástrojov verejnej i komunálnej politiky. Nástroje sú v habilitačnej práci vnímané vo vzťahu k aktérom verejnej politiky v podmienkach miestnych samospráv, pričom za hlavného aktéra je považovaný občan. Dôraz sa kladie na potrebu posilňovania občianskej participácie v rôznych oblastiach s akcentom na strategické plánovanie rozvoja územia. Habilitačná práca je logicky štrukturovaná do piatich kapitol, v ktorých sú precízne spracované nielen teoretické východiská, ale aj výsledky troch primárnych výskumov, prieskumu medzi občanmi vybranej samosprávy a výsledky sekundárneho výskumu. Empirický výskum i teoretické zázemie umožnili autorke habilitačnej práce formulovať celý rad argumentovaných návrhov a odporúčaní, ktoré smerujú k zlepšeniu úrovne participácie aktérov vo verejnej politike na lokálnej úrovni. Obsah habilitačnej práce ako aj uplatnený prístup k problému využitia nástrojov verejnej politiky v lokálnom rozvoji otvára mnohé otázky, ktoré by mohli vyvolať nielen odborný záujem o danú problematiku, ale aj reálnu implementáciu navrhovaných odporúčaní. Týmto je habilitačná práca výnimočná a užitočná.
2. Vhodnosť zvolených metód:	Ing. Vitálišová zdôvodňuje metodologický postup napĺňania cieľa habilitačnej práce, ako aj použité metódy a techniky skúmania v dvoch samostatných subkapitolách (2.2 a 2.3). Posúdením habilitačnej práce z pohľadu naplnenia hlavného ako aj čiastkových cieľov, ktorým podriadila zvolené postupy konštatujem, že súbor zvolených metód bol vhodný. Pri spracovávaní teoretických východísk sa habilitantka opierala o paletu metód vedeckého poznania - metódu abstrakcie, historicko-logickú metódu, metódu komparácie, metódu analýzy a syntézy a metódu dedukcie. Mnohé z týchto metód boli využité i pri vyhodnocovaní výsledkov realizovaných primárnych výskumov a sekundárneho výskumu. Vzhľadom na objekt skúmania - miestne samosprávy v SR, ako aj časové obdobie (od roku 2009), v ktorom habilitantka skúmala a sledovala jednotlivé aspekty nástrojov verejnej politiky a ich

	<p>uplatňovania v konkrétnych podmienkach, využila tiež metódy deskriptívnej štatistiky, štatistickej indukcie a korelačnej analýzy. Prínosom práce je i využitie Delphi metódy pri porovnávaní názorov odborníkov z akademickej sféry a z praxe s názormi predstaviteľov miestnych samospráv, čo prispelo k dôkladnejšej analýze súčasného stavu komunálnej politiky, jej aktérov a používaných nástrojov. Obohatenie poznatkov v predmetnej oblasti skúmania dosiahla habilitantka i využitím metódy prípadových štúdií pri identifikovaní a analýze príkladov dobrej praxe v krajinách (miestnych samosprávach), kde sú už dlhodobejšie uplatňované progresívne podoby otvoreného vládnutia a rôznych foriem participácie občanov na verejnej politike. Použitie vybraných metód na jednotlivých úrovniach skúmania habilitantka vhodne argumentuje a priebežne dosahované výsledky empirického výskumu prepája s výsledkami výskumným projektov (najmä projektov VEGA), v ktorých bola spoluriešiteľkou. Takýto prístup k vymedzenému v habilitačnej práci problému svedčí o cielenom, systematickom a relatívne dlhodobom záujme Ing. Vitálišovej o komplexné uchopenie problému, so zodpovedajúcou odbornou, publikačnou i výskumnou činnosťou.</p>
<p>3. Prínosy habilitačnej práce:</p>	<p>Habilitačná práca predstavuje vklad nielen do rozvoja teoretických poznatkov o verejnej politike, nástrojoch a aktéroch verejnej politiky vôbec, ale najmä o špecifikách verejnej politiky uplatňovanej na lokálnej úrovni prioritne z pohľadu participatívneho prístupu a jeho prínosov pre lokálny rozvoj. Posúdením rôznych teoretických prístupov k verejnej politike a jej vzťahu k otvorenému vládnutiu, klasifikáciou aktérov komunálnej politiky a konfrontáciou tradičných i novších prístupov k nástrojom verejnej politiky na lokálnej úrovni habilitantka vytvorila komplexný rámec pre konfrontáciu systematicky usporiadaných teoretických poznatkov a reálnych podmienok pre ich súčasné i perspektívne možnosti implementácie v SR. Obohatenie je zreteľné tiež v tom, že identifikovala bariéry, ktoré v súčasnosti bránia uplatneniu otvoreného vládnutia (z pohľadu nepripravenosti samotných aktérov verejnej politiky, ale aj potreby inovácie nástrojov verejnej politiky). Práve pri inovácii nástrojov verejnej politiky je možné využiť viaceré skúsenosti zo zahraničia, ktoré habilitantka ponúka ako príklady dobrej praxe. Habilitačná práca súčasne obsahuje celý rad konkrétnych návrhov a odporúčaní, ktoré sú výsledkom rozsiahlych empirických výskumov a ktoré predstavujú prínosy pre prax z hľadiska ich možného uplatnenia nielen v podmienkach SR, ale aj v ďalších krajinách, ktoré sú nacielené na podporu participácie aktérov na verejnom dianí a na účinné využitie a rozvoj inovatívnych nástrojov verejnej politiky.</p> <p>Habilitačná práca svojim rozsahom (231 strán s literatúrou), logickou štruktúrou 5 kapitol, využitím 280 zdrojov domácej i zahraničnej odbornej a vedeckej literatúry, bohatou prílohou časťou a grafickou či tabuľkovou dokumentáciou celého textu spĺňa všetky požiadavky kladené na tento typ prác. Prináša nové poznatky využiteľné viacerými vednými disciplínami v odbore "verejná ekonomika a služby" a najmä vyplňa existujúcu medzeru (absenciu poznatkov) v oblastiach súvisiacich s verejnou politikou, jej nástrojmi a aktérmi so špecifikami na lokálnej úrovni a relatívne novým (aj praktickým problémom) uplatňovania princípov otvoreného vládnutia.</p>
<p>4. Zhodnotenie publikačnej, vedeckovýskumnej a pedagogickej činnosti habilitanta</p>	<p>V publikačnej činnosti dosahuje Ing. Vitálišová veľmi dobré výsledky tak za celé obdobie svojho pôsobenia na fakulte (celkom 101 výstupov s výrazným podielom samostatných vedeckých prác, monografií a vedeckých štúdií (spolu 49 výstupov), ako aj za obdobie ostatných 5 rokov. Za posledných 5 rokov z 10 najvýznamnejších prác podľa výberu uchádzačky sú 3 práce kategórie ADM, vydané v renomovaných zahraničných vydavateľstvách (za celé obdobie má</p>

Ing. Vitálišová 6 publikácií kategórie A), 2 práce sú evidované v Scopus a z 10 najvýznamnejších prác je 8 prác publikovaných v anglickom jazyku v zahraničných vydavateľstvách. Na publikované práce je známych a riadne evidovaných 33 citácií a ohlasov, z nich je 26 citácií zahraničných.

Z hľadiska zamerania publikácií, ktoré sú rozhodujúcou mierou výsledkom systematickej výskumnej činnosti Ing. Vitálišovej konštatujem, že toto zameranie podporuje rozvoj študijného odboru VEaS a prispieva k napĺňaniu jeho poslania.

Publikačná, ale aj ďalšia odborná činnosť Ing. Vitálišovej je podporená a rozvíjaná aj vďaka členstvám v domácich a medzinárodných organizáciách (napr. IAPNM, RSA, RSAI, PGV a ďalších), početným (10) pobytom na zahraničných univerzitách a inštitúciách, výstupmi pre prax od r. 2012 (príloha J materiálov predložených na habilitačné konanie) a 6 pozvanými prednáškami (Brusel, Londýn, ČR) čo svedčí o uznaní kvalít a osobnosti Ing. Vitálišovej.

Z 13 výskumných projektov a projektov pre prax sa Ing. Vitálišová podieľala na 7 projektoch charakteru medzinárodných grantov, resp. iných zahraničných projektov. Z nich za najvýznamnejšie aj z hľadiska publikovaných výstupov možno považovať projekt FOLPSEC, APVV SK - BG a projekt podporený MZV SR. Z domácich výskumných projektov prevažujú projekty VEGA (5), v ktorých Ing. Vitálišová vystupuje ako spoluriešiteľka, resp. zástupkyňa vedúcej riešiteľky (1). Aplikovaný výskum/výskum pre prax sa u Ing. Vitálišovej orientuje na spracovanie strategických dokumentov obcí a budovanie inteligentnej samosprávy v meste (Banská Bystrica). Zameranie jej výskumu, podobne ako publikovaných výstupov z projektov korešpondujú a významne posúvajú rozvoj odboru VEaS najmä v oblasti poznania a metodologických prístupov k dlhodobému a programovému rozvoju národnej a miestnej ekonomiky, v oblasti porovnávania a prenosu najlepších skúseností zo zahraničia z usmerňovania vývoja najmä lokálnych jednotiek národnej ekonomiky s akcentom na využívanie miestnych zdrojov a výhod, ktoré smerujú k vyššej konkurenčnej schopnosti územných celkov ako prejavu úspešnej aplikácie nástrojov verejnej politiky. Získané poznatky a výsledky výskumu priebežne implementovala aj v pedagogickom procese, čo sa odrazilo nielen v tvorbe učebných textov, ale aj v obsahovej inovácii mnohých predmetov.

Pedagogickú činnosť Ing. Vitálišovej možno charakterizovať ako bohatú a rozmanitú najmä z pohľadu predmetov/disciplín, na výučbe ktorých participuje. Získaním titulu PhD. a aj z hľadiska potrieb rozvoja pracoviska (KVEaRR), ktoré garantuje študijné programy prvého až tretieho stupňa sa Ing. Vitálišová postupne vyprofilovala na tie predmety, ktoré podporujú rozvoj študijného odboru a príslušných študijných programov. Výraznou mierou prispela k príprave a úspešnému zavedeniu nových predmetov (napr. Diplomatický protokol, Kreatívne územia, Partnerstvo a komunikácia v regionálnom rozvoji, Verejná politika), resp. k inovácii pevne zabudovaných predmetov v akreditovaných študijných programoch. Inovácie a podiel na vybudovaní nových predmetov podporujú nielen nové témy, ale aj nové prístupy a metodika výučby Ing. Vitálišovej s výraznou previazanosťou na prax a jej potreby.

Pedagogická činnosť Ing. Vitálišovej je podporená tvorbou odborných knižných publikácií a skrípt (7) a 1 vysokoškolskou učebnicou (v spoluautorstve). Ing. Vitálišová viaceré predmety vyučuje v anglickom jazyku tak pre zahraničných, ako aj domácich študentov. Výraznou mierou a osobnou angažovanosťou (aj ako vedúca katedry) prispela k úspešnej príprave a realizácii spoločne

	<p>zabezpečeného študijného programu v spolupráci s Univerzitou Reims. O pedagogických zručnostiach a schopnostiach Ing. Vitálišovej svedčí aj vedenie bakalárskych a diplomových prác (17 a 27), ich posudzovanie a členstvo v komisiách na štátnych záverečných skúškach.</p> <p>Všetky vyššie uvedené skutočnosti a kvantitatívny prehľad výsledkov, dosiahnutých Ing. Vitálišovou v publikačnej, vedeckovýskumnej a pedagogickej činnosti svedčia o tom, že habilitantka jednoznačne spĺňa požadované kritériá.</p>
<p>5. Otázky pre autora pri obhajobe práce:</p>	<p>Ktoré z Vami vyučovaných predmetov najväčšou mierou prispeli alebo prispievajú k rozvoju študijného odboru VEaS a ktoré témy (a prečo) považujete za kľúčové do budúcnosti. Akú úlohu v nich (v ich rozpracovaní) chcete/mienite plniť?</p> <p>V habilitačnej práci v podkapitole 3.1 Súčasný stav otvoreného vládnutia v SR dospievate k záveru o nenaplnení zámerov, ktoré boli v postupnosti krokov prijímané počnúc rokom 2011. Pravdepodobne je to spôsobené i tým, že jednotlivé kroky sú podmienené prijímaním zákonov a ďalšími legislatívnymi úkonmi. Podľa Vášho názoru, čo spôsobuje pomalý a často nepreviazaný postup k otvorenému vládnutiu a aké sú jeho dopady? Možno hovoriť aj o ekonomických dopadoch a aké sú, ktoré z nich považujete za najzávažnejšie?</p> <p>Na uplatňovanie participatívneho, občianskeho prístupu musia byť pripravení okrem iných aj pracovníci verejnej správy. Čo chýba a/alebo čo by bolo potrebné urobiť pre to, aby sa vnímanie a napĺňanie participatívneho prístupu zo strany pracovníkov verejnej správy zlepšilo?</p> <p>Mnohé úlohy v lokálnom rozvoji a v uplatňovaní princípov verejného vládnutia by mali plniť aj univerzity. Jedným z Vašich zistení bolo, že z pohľadu expertov (s. 91) okrem úradov štátnej správy sú vysoké školy a univerzity menej významní aktéri verejnej politiky. Z čoho, podľa Vás, pramení takýto názor a aké sú možnosti (aj na konkrétnych príkladoch) zmeny takéhoto vnímania postavenia vysokých škôl a univerzít?</p>
<p>6. Záverečné odporúčanie k návrhu udelenia vedecko-pedagogického titulu:</p>	<p>Na základe posúdenia habilitačnej práce a jej nesporných prínosov, ako aj publikačnej, pedagogickej a vedeckovýskumnej činnosti Ing. Kataríny Vitálišovej PhD. a splnenia kritérií pre získanie vedecko-pedagogického titulu docent jednoznačne o d p o r ú č a m po úspešnej obhajobe habilitačnej práce udeliť Ing. Kataríne Vitálišovej, PhD. vedecko-pedagogický titul docent v študijnom odbore verejná ekonomika a služby.</p>

V Banskej Bystrici, dňa 13. februára 2018

.....
Podpis